

ARXIU / EFE

Eternament satè·lit

Abans supeditada a l'URSS i ara en una difícil adaptació al capitalisme, Bulgària no acaba de desseixir-se de la seva condició de rebotiga del Kremlin.

Andrei Lukànov (dalt) va ser assassinat fa un mes en una 'vendetta' amb rerefons de corrupció. Baix, la capella ardent del que fou primer ministre búlgar i dissenyador del programa del pas al capitalisme.

No és fàcil que les eleccions presidencials del 27 d'octubre a Bulgària generin expectació ni anàlisis gaire profundes en l'escenari informatiu europeu. La transició de Bulgària al capitalisme és una de les més sòrdides i oblidades de l'Europa de l'est. Ja la sortida del comunisme va ser un fet inesperat, opac, deslluït, fins i tot produït en data "inoportuna" des del punt de vista "visual": la notícia de l'enderrocament del dictador Todor Jívkov per un cop de palau, difosa el dia 10 de novembre de 1989 a mitja tarda, va quedar diluïda en el terratrèmol polític-ideològic-emocional provocat per les imatges de la caiguda del mur de Berlín, esdevençuda encara no vint-i-quatre hores abans. Així, l'opinió pública occidental i l'oriental amb prou feines si es van assabentar que a Sòfia havia pres el poder una *troika* reformista amb Petar Mladènov de president, Aleksandr Líllov de secretari general i Andrei Lukànov de primer ministre i dissenyador del programa de pas al capitalisme. Fa un mes, la mort de Lukànov, assassinat en una *vendetta* amb rerefons de corrupció, va ocupar pocs requadres de la premsa i comptades seqüències a les cadenes de televisió. I és que Bulgària no ven. En el rànquing de l'actualitat va a la cua, darrere d'Albània i amb nivells semblants a Macedònia o Montenegro.

I en canvi la Bulgària eternament satel·litzada és una peça fonamental en les estratègies geopolítiques de Moscou. La caiguda de Jívkov mentre Berlín era una festa no sembla que hagués estat casual. Sòfia va ser segurament l'única capital de l'est on el Kremlin va experimentar, amb èxit, tècniques de voladura controlada. Es tractava d'impedir que els canvis s'imposessin des dels carrer i que el poder anés a parar a mans de

l'oposició; i el KGB tenia plans sobre la manera de fer saltar les estructures dels partits comunistes i de substituir-les per estructures reformistes. Bulgària era la seu de la principal sucursal del KGB a l'Europa de l'est i, molt probablement, el laboratori de la conjura per a assassinar Karol Wojtila, presumpta reacció del règim de Brèjnev a l'encoratjament papal a la revolta polonesa. Com presumpta és també la responsabilitat del règim búlgar en la tasca de "guardador" de setanta míssils nuclears soviètics en una base secreta a la rodalia de Sòfia, fet que viola els tractats internacionals.

La desaparició de l'URSS no ha fet desaparèixer, tanmateix, velles inèrcies. Fer servir Bulgària de rebotiga ha estat una pràctica tan habitual a Moscou que el març passat, en plena batalla retòrica sobre l'ampliació de l'OTAN, Ieltsin va arribar a donar per feta la incorporació de Bulgària als acords confederals que Rússia acabava de signar amb Bielorrússia. Aquesta manera de disposar de la sobirania búlgara només va ser contestada des del centre-dreta opositor dirigit per Jeliu Jèlev, vell dissident i president actual de la República. El govern socialista ex-comunista de Jan Vidènov, obsedit per trobar la manera de fer compatibles les pressions de Rússia amb els plans d'estabilització supervisats pel FMI, va mirar cap un altre costat.

La transició de Bulgària al capitalisme és una de les més "mafiosades" de l'Europa oriental: la inflació no baixa del 20% mensual; els tipus d'interès sobrepassen el 108% i les alarmes de fallida bancària amenacen contínuament els mercats. Les repercussions socials de tanta inestabilitat són la fallida virtual de les estructures sanitàries, dels serveis socials i de l'escola. A Bulgària augmenta de forma alarmant el nombre de joves i de nens que es prostitueixen: segons les estadístiques els 33% ho fan pressionats per la família.

Aquest panorama no deixa marges d'acció miraculosos en les eleccions del 27 d'octubre. Ni per a l'atlantista Petar Stoiànov, el nou candidat del centre-dreta, ni per al socialista Ivan Maràzov, el candidat de la *nomenklatura* reciclada. En canvi, el calvari que passa la societat búlgara enforteix les esperances populistes al voltant del rei Simeó. Com si el retorn a la monarquia pogués dur a Bulgària l'esperat miracle que no hi ha dut la democràcia. I per a acabar-ho d'arrodonir no hi falta la nota esperpèntica: l'ex-dictador Jívkov s'ha ofert per "salvar" Bulgària, i ha dit que està convençut que els búlgars, després de set anys, han comparat i comencen a estimar-lo de debò.

ARXIU / EFE

Llibert Ferri